

РЕШЕНИЕ

№ 225

гр. София, 27.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 4-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на дванадесети декември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Диана Коледжикова

Членове: Мария Яначкова
Десислава Б. Николова

при участието на секретаря Ваня Ил. И.а
като разгледа докладваното от Мария Яначкова Въззивно гражданско дело
№ 20221000501145 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 ГПК.

С решение № 260352 от 27 януари 2022г. по гр. д. № 526/2020г. Софийски градски съд, I ГО, 13 състав, е осъдил Административен съд София град да заплати на Х. Т. И. сумата от 500 лв. по иск с правно основание чл. 26 ЗОДОВ за заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, причинени в резултат на нарушение на правото на разглеждане и решаване на адм. дело № 7895/2019 г., АССГ, 62 състав в разумен срок съгласно чл. 6, пар. 1 Конвенция за защита правата на човека и основните свободи, ведно със законна лихва върху посочената сума от 15.01.2020г. (датата на предявяване исковата молба) до окончателното плащане, като отхвърлил иска за разликата до пълния предявен размер от 26 000 лв. като неоснователен; осъдил ответника да заплати на адвокатско възнаграждение от 300 лв.

Производството пред въззивния съд е образувано по въззивни жалби на ищеца Х. Т. И. и на ответника АССГ срещу решението по гр. д. № 526/2020г. на СГС, ГО, 13 състав, подадени срещу неблагоприятната част от решението за всяка от страните. С доводи за неправилност на решението в обжалваната

част се иска съответна на правния интерес от обжалване защита срещу решението – отмяната му в отхвърлителната част и осъждане на ответника да заплати обезщетение за неимуществени вреди в пълния предявен размер, съответно отмяната му в осъдителната част и отхвърляне на иска.

Всяка от страните е оспорила въззивната жалба на насрещната страна. Задължителният участник в производството Прокуратурата е оспорил жалбата на ищеца, а тази на ответника счита за основателна.

За да постанови решението си, първоинстанционният съд е приел, че АССГ е допуснал забавяне на висящото пред него производство по адм. дело № 7895/2019г., ненасрочвайки първото заседание по делото веднага след отпадане на пречката за допустимостта му, - което е станало на 08.08.2019г., когато молителят е освободен от заплащане на държавна такса, - насрочвайки го едва за 26.09.2019г., въпреки краткия срок за произнасяне. СГС е приел още, че спецификата на заболяването на ищеца предполага, че той е търпял неимуществени вреди. Съобразил е, както е посочил, че ищецът е зависим от наркотични вещества и се намира в заведение за лишаване от свобода, където получаването на медицинска помощ е по волята на администрацията на заведението и лишеният от свобода няма възможност за свободен и безпрепятствен достъп до медикаментозно лечение. Поради това СГС е счел, че забавянето на делото пред АССГ предполага ищецът да е чувствал страх и стрес от липсата на необходимите му грижи, което е иманентно състояние на всяко човешко същество в здравословна нужда. За да определи обезщетение в размер на 500 лв., съдът е посочил, че е взел предвид степента на вина на ответната институция, която вина се изразява в ненасрочването на делото в четиринадесет дневния срок след отпадане пречката за това, виновното поведение на процесуалния представител на молителя – направил искане за определяне на друга дата за първото заседание поради служебна ангажираност и поискал да се запознае във второто заседание с представени по делото доказателства, което е станало повод за двукратно отлагане на делото, и оскъдните доказателства за претърпените неимуществени вреди.

Въззивният съд, в упражнение на правомощията си, уредени в чл. 269 ГПК, разяснени в ТР № 1/09.12.2013г. по тълк. дело № 1/2013г. на ОСГТК на ВКС, намира, че решението на първоинстанционния съд, предмет на обжалване, е валидно. То е и допустимо – предявеният иск е предявен с

редовна искова молба и черпи своето основание от нормата на чл. 26 ЗОДОВ, въпреки че междувременно производството, от разглеждането на което в неразумен срок ищецът се оплаква, е приключило, а като косвен резултат от решаващата си дейност САС счита същото за правилно като резултат по следните съображения :

Пред първоинстанционния съд е предявен иск с правно основание чл. 26 ЗОДОВ срещу АССГ, разгледан и от първоинстанционния съд. Ищецът претендира заплащане на обезщетение за неимуществени вреди поради нарушеното му право в разумен срок да получи произнасяне по иска си, предявен по реда на чл. 276 – 277 ЗИНЗС, производството по който сочи, че е висящо пред АССГ – адм. дело № 7895/2019г., АССГ, 62 състав. Обстоятелствата, с които е субстанциирано спорното право, вкл. чрез цитирана практика на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), са следните: ищецът приема медикамента „метадон“ поради лечение на зависимост, което представлява “необходимо лекарство“ по смисъла на чл. 65 от Наредба № 2 от 22 март 2010г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода и трябва да му бъде осигурено. Изтъкнато е, че дори здравно неосигурени лица на основание чл. 82, ал. 1, т. 3б ЗЗ имат право да получават метадонова терапия, докато ищецът като лишен от свобода е здравноосигурен, а е лишен от лечение – метадонова терапия, която е безплатна. Отказът на затворническите власти да се осигури терапията е нарушение според ищеца на чл. 3 и чл. 14 ЕКЗПЧОС и чл. 3 ЗИНЗС и поради бездействието им ищецът подал искова молба на 28.06.2019г. за преустановяването му по реда на чл. 276 – 277 ЗИНЗС. Така било образувано адм. дело № 7895/2019г. пред АССГ, 62 състав. Бездействията изисквали спешно произнасяне, но и към датата на подаване на исквата молба, по която е образувано настоящото съдебно производство – 15.01.2020г. - по делото нямало постановен окончателен съдебен акт от АССГ, въпреки 14 –дневният легален срок за произнасяне. По този начин били нарушени чл. 3, чл. 6, чл. 13 ЕКЗПЧОС. Първото заседание било насрочено за 26.09.2019г., а последното за 21.11.2019г., като първоинстанционният съдебен акт бил връчен едва на 30.12.2019г., на следващия ден ищецът подал касационна жалба, която обаче не била администрирана в 3–дневен срок. Посочено е, че търпените вреди от липсата на своевременно произнасяне на АССГ са свързаните с такива ситуации обичайни чувства на стрес, унижение, безпомощност и уязвимост;

страх за здравето и живота, потиснато самочувствие. Периодите на бездействие са уточнени, както следва: 28.06.2019г. - 26.09.2019г. и „от 21.11.2019г. до постановяване на окончателен съдебен акт от АССГ“ – налице е забавяне да се реши дело, уредено като „бързо производство“. Изложени са съображения от ищеца, чрез представителя му, защо претендираното обезщетение от 26 000 лв., което иска от съда да му присъди, е обоснован размер на обезщетението за търпените неимуществени вреди за забавяне в произнасяне по искането му в продължение на 4 месеца и 3 седмици. Иска и присъждане на законната лихва от датата на подаване на исковата молба – 15.01.2020г.

В срока за отговор на исковата молба о тветникът АССГ е предприел на първо място процесуална защита срещу допустимостта на иска с доводи, че исковата молба е нередовна и, че не е изчерпана административната процедура по реда на глава Глава трета „а“ ЗСВ, тъй като производството по адм. д. № 7895/2019г. е приключило. Евентуално е оспорил основателността на иска, оспорвайки твърденията за забавено произнасяне и за претърпени вреди в резултат от това. Възраженията са обосновани с извършените по делото процесуални действия, - на 01.07.2019г. е изискана административната преписка от затвора в гр.София, материалите от която са постъпили на 10.07.2019г. в съда; на 12.07.2019г. е постановено разпореждане на съдията – докладчик с указания за внасяне на държавна такса от 10 лв., за което е изпратено съобщение на 15.07.2019г.; на 08.08.2019г. е постановено освобождаването на молителя от държавна такса по повод молба на представителя му, насрочено е било открито заседание на 26.09.2019г.; то е отложено, - по искане на адвоката поради ангажираността му в друг съд, без да е поискал своевременно пренасрочване, и по искане на явилата се страна, - за 10.10.2019г., в което е даден ход на делото, като делото е отложено по искане на адвоката, за да се запознае с докладваните по делото документи, с които е могъл да се запознае преди заседанието, така разглеждането на делото е отложено за 21.11.2019г., когато е даден ход на делото по същество. В това заседание, сочи ответникът, е докладвано писмо от затвора в гр.София, че ищецът е във временно прекъсване на наказанието до 30.11.2019г. На 18.12.2019г. в разумен срок съдът е постановил разпореждане – краен съдебен акт по делото, срещу което е подадена частна жалба, с допълнение от 31.12.2019г., а на 03.01.2020г. такава е подадена и от ответника. По частните

жалби, след изпращане на препис от тях, е било образувано адм. д. № 748/2020г. по описа на АССТ, като ответникът е описал хронологията на процесуалните действия по него във връзка и с обявеното в страната извънредно положение и накрая постановяването на акт – окончателно определение от 26.06.2020г., с което и двете жалби били отхвърлени. Изтъкнато е в отговора на исковата молба, че подаването на искането направо в съда, необходимостта да бъде изискана преписката от затвора, невнасянето на държавна такса и процедурата по освобождаването от внасянето ѝ са довели до висиящност на делото преди насрочването му за първото съдебно заседание, а неприключването му в това заседание, както и в следващото, се дължи на поведението на адвоката – пълномощник на молителя, без да е налице укоримо поведение от съдиите – докладчици.

В становище по възраженията в отговора на исковата молба, подадено от ищеца, чрез представителя му по пълномощие, възраженията на ответника са оспорени. И то е илюстрирано с практика на ЕСПЧ и е придружено с обръщане на внимание на СГС, че действията му могат да бъдат предмет на преценка от ЕСПЧ. В това становище се поддържа, че съдът не може да изключва отговорността си със забавяне от страна на затворническата администрация при изпращане на преписката, следвало е да се произнесе по искането му за освобождаване от внасяне на държавна такса вместо да изисква внасяне на такса, както и не отговаряло на действителното положение, че поведението на адвоката – пълномощник е довело до забавяне на хода на делото, в това число е посочено, че е поискано пренасрочване на първото съдебно заседание и не е имало основание за приемане на новопредставени документи, препис от които не е и изпратен преди съдебното заседание, като насрочването на заседание на 21.11.2019г. също осъществява забава. Поддържа, че производството е било забавено умишлено от ответника и въвежда като оплакване в тази връзка и непроизнасяне на съда по искане за обезпечение от 01.08.2019г.

На 19.02.2021г., преди първото по делото съдебно заседание на 18.03.2021г., ищецът е подал искова молба срещу СГС, с която е предявил иск по чл. 26 ЗОДОВ поради нарушеното му право в разумен срок да получи произнасяне по иска си, по който е образувано гр. д. № 526/2020г. по описа на СГС.

Във въззивната жалба на ищеца пространно са преповторени обстоятелства от исковата му молба и такива, изложени в хода на производството, като са направени и оплаквания срещу атакуваното решение, които в обобщен вид се свеждат до недоволство от липсата на мотиви по твърдението, че забавянето било умишлено, както и, че размерът на присъденото от СГС обезщетение не е съобразен с практиката на ЕСПЧ. Релевира се и довод, че липсват мотиви как е определен присъденият размер на обезщетението, при наличие на подобни дела в практиката на ЕСПЧ като напр. „В. П. срещу България“, придружен с изявление, че в случай че САС не присъди справедливо обезщетение ще бъде подадена жалба до ЕСПЧ и ще бъдат сезирани други институции. Извършен е преразказ на други решения на ЕСПЧ. Релевиран е и довод, че обжалваното решение противоречи на вече формирана практика на САС и ВКС по идентичен случай относно същия ищец – решение по в. гр. д. 6075/2019г., съответно по к. гр. д. № 1406/2021г., по което е присъдено обезщетение от 10 000 лв. Релевирани са и доводи, че първоинстанционният съд е манипулирал фактите по делото пред АССГ относно искането за освобождаване от внасяне на държавна такса, относно първото насрочено съдебно заседание и направения извод, че адвокатът е виновен за отлагане на делото, както и относно отлагането на второто съдебно заседание – в тази връзка се цитират, както и в първоинстанционното производство, решения на ЕСПЧ, според които съдът е този, който следва да изпрати всички представени документи на насрещната страна. Изложени са доводи и за липса на обсъждане на умишленото забавяне на делото в последното съдебно заседание, в което е предоставен 14-дневен срок за представяне на писмени бележки на затворническата администрация, а актът на съда от 18.12.2019г., постановен със забава, е връчен на адвоката едва на 30.12.2019г. Изложени са съображения, че със „ситуацията с коронавируса“ не може да се обоснове забавяне на производството, тъй като касационната му жалба е от 30-31.12.2019г., като на 30.01.2020г. е бил освободен предсрочно и търсената защита останала без предмет поради вина на АССГ. Изтъкнати са и съображения, че търпените вреди от неосигуряване на безплатна метадонова терапия на лишения от свобода са интензивни. Поддържа се и оплакване, че процесът пред СГС не е бил справедлив, понеже не е разгледан от „безпристрастен съд“, тъй като СГС е ответник по иск на ищеца по повод процесното дело, като е налице „пристрастен съд“ както

поради обективна причина, така и поради личната ангажираност на съдията. В тази връзка се цитира решението по делото „Б. Г. срещу България“. Поддържа се, че в писмените си бележки ищецът е поискал от СГС, във връзка с влязлото в сила решение, да отчете кумулативния ефект от двете липси на лечение, което съдът не сторил, като не се произнесъл и по довода за осъществена пряка дискриминация по признак увреждане. СГС не се произнесъл и по искането в писмените бележки съдията да коментира решение, постановено от него по ЗОДОВ. Искането от САС да коментира критериите на съдията за справедливост за сравними негативни емоции. Във въззивната жалба на ищеца са направени и квалификации за производството пред АССГ, като са използвани изрази, с които не се обосновават правни доводи, които са извън пределите на правна защита.

Ответникът АССГ е оспорил жалбата на ищеца.

Във въззивната жалба на ответника са релевирани като доводи за неправилност на обжалвания акт доводи, че необосновано съдът е приел, че е налице забавяне в насрочване на делото, тъй като докладчикът по делото е ползвал платен годишен отпуск за периода 12.08.2019г. – 16.08.2019г. и от 02.09.2019г. до 05.09.2019г., а в периода 08.08.2019г. до 26.09.2019г. са му били определени като заседателни дни 12.09.2019г. и 26.09.2019г., а забавянето с 24 работни дни не е основание за присъждане на обезщетение. Поддържа, както и в отговора на въззивната жалба на ищеца, че ищецът не е провел пълно доказване за претърпени вреди в причинно – следствена връзка с разглеждането на делото в нера разумен срок.

Ищецът е оспорил въззивната жалба на ответника. Възразил е, че вредите от нарушаване на принципа на разумен срок по см. на чл. 6 § 1 ЕКЗПЧОС се презумират – съгласно практиката на ЕСПЧ напр. дело „Фингър срещу България“; „Д. и Х. срещу България“, и дело „Й. срещу България“, а ответникът следва да докаже, че не са настъпили. Изложени са и доводи за недължимост на разноси в полза на ответника, представляван в производството от съдия.

С оглед изложеното и спорния по делото предмет, въззивният съд, за да се произнесе, взе предвид следното:

Адм. дело № 7895/2019г. на АССГ е било образувано по „Искане за защита срещу неоснователни (без) действия в нарушение на чл. 3, ал. 2

ЗИНЗС“, подадено в АССГ на 28.06.2019г. от Х. Т. И., чрез адв. И., срещу ГДИН, евентуално посочени ответници са Началникът на затвора – София, евентуално МП, евентуално МЗ – според преценката на съда кой е надлежен ответник. Поискано е прекратяване на неоснователни действия и бездействия, на основание чл. 276 – 277 ЗИНЗС вр. чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, изразяващи се в липсата на предписано медицинско лечение – непредоставяне на лекарства, в частност, укрепващи имунитета като витамини и пр., осъществено на 26.06.2019г. Изложено е, че ищецът страда от хепатит С и е боледувал от туберкулоза, с призната ТНР 80 %. Поискано е изискване на медицинското му досие, справки какви лекарства са му предписани и предадени, какви лекарства са доставяни на затворниците, поискано е и събиране на гласни доказателства за доказване на отказа за допускане прием на лекарства. Искането е да се задължи в 14 –дневен срок ответника, като му се определи конкретен срок за изпълнение на исканията, не по-дълъг от 1 седмица, да преустанови незаконното бездействие, като се приеме и допусне, и предаде на ищеца пратката с витамини, а и ответникът да бъде осъден за бъдещо действие – всички необходими предписани лекарства да му се осигуряват за сметка на ответника, в това число да му осигури метадонова терапия, като е обосновано, че тя представлява необходимо медицинско лечение - извършено е позоваване на решение по дело „Wenner v. Germany“. Във връзка с това второ искане е направено, в случай на оспорване на необходимостта от такава терапия, искане за изслушване на експертиза, като е посочено и вещото лице – лекарят, ръководещ програмата за лечение на наркозависими в СЦЗ. Направено е искане за освобождаване от държавна такса, като е приложена декларация по чл. 83, ал. 2 ГПК и документи, удостоверяващи ТНР от 80%, определена с решение на ТЕЛК (като приложения са описани самото ЕР и разпореждане за отпускане на социална пенсия за инвалидност, които са приложени, като ЕР са две със срок на ТНР до 01.08.2019г. и с водеща диагноза „Туберкулоза на дихателните органи“, а социалната пенсия е в размер на 133, 08 лв. за срок на инвалидност до 01.09.2018г.), посочено е, че досега ищецът е бил освобождаван от внасянето ѝ. В молба от 01.07.2019г. е пояснено искането, касаещо осигуряване на метадонова терапия за сметка на ответника, в смисъл, че се иска ответникът да поеме разходите за нея – да финансира, да я заплаща.

Делото е било образувано на 10.07.2019г., когато е разпределено и на

съдия – докладчик. Преди това – на 09.07.2019г., в изпълнение на разпореждане на заместник – председателя на АССГ от 01.07.2019г. по повод подадена жалба от Х. И., в АССГ са изпратени от Затвора София „относимите писмени материали по административната преписка“, както и справка за приходите на лицето от сметката му в затвора, от която било видно, че разполага със средства и може да заплати държавната такса. В разпореждането на заместник – председателя е даден 3 –дневен срок за комплектоване на административната преписка от получаване на съобщението с приложен препис от жалбата. Съобщение за разпореждането е връчено на 03.07.2019г. На 08.07.2019г. Х. И. е заявил, чрез представителя си, че не иска да бъде воден за съдебно заседание. На 12.07.2019г. молбата му, по която е образувано делото, е оставена без движение до заплащане на 10 лв. държавна такса в 7 – дневен срок от съобщението. На 15.07.2019г. е изпратено съобщение за това разпореждане. На 01.08.2019г. по повод получено на 31.07.2019г. съобщение за разпореждането да внесе държавна такса, ищецът, чрез представителя си, е заявил, че поддържа искането за освобождаване от държавна такса и е поискал да се допусне обезпечение чрез налагане на следната обезпечителна мярка – задължаване на ответника да поеме разходите за метадон и другите изписани на ищеца лекарства. На 08.08.2019г. Х. И. е освободен от заплащането на държавна такса по делото, а на 17.09.2019г. делото е насрочено за 26.09.2019г., като съдът се е произнесъл по доказателствените искания на молителя (именуван жалбоподател). Призовката е връчена на адвоката на 20.09.2019г., изпратена е и такава до Х. И., с указания да бъде доведен в съдебно заседание. На 24.09.2019г. адв. И. е подал молба, с която е поискал да се определи друга близка дата за съдебното заседание , тъй като на 26.09.2019г. е ангажиран по ВНОХД в ОС – Кърджали като защитник, приложил е препис от призовката по ВНОХД.

На 26.09.2019г. молбата на адв. И. е докладвана в съдебно заседание, Х. И. е заявил, че държи адвокатът да присъства в съдебно заседание и иска да не се гледа делото на 26.09.2019г. Ход на делото не е даден и то е отложено за 10.10.2019г. С писмо от 01.10.2019г., постъпило в съда на 02.10.2019г., затворът в София е уведомил съда какви документи изпраща, кой е бил командир на отделението към 26.06.2019г., и , че не може да предостави досието на лицето, тъй като е изпратено по друго дело пред АССГ – приложено е писмо от 16.05.2019г. до АССГ, адресирано по друго дело, в

което като приложение е описано затворническото досие в оригинал на Х. Т. И.. Призовката, изпратена лично до лицето, е върната от затвора – София с писмо от 03.10.2019г. поради това, че е „във временно прекъсване на наказанието до 30.11.2019г.“. Съгласно постановление на СГП от 01.10.2019г. прекъсването е за срок от 60 дни с цел лечение в лечебно заведение извън МЛС. В съдебно заседание на 10.10.2019г. е докладвано писмото, постъпило в АССГ на 02.10.2019г., с подател затворът ведно с приложенията. Делото е отложено за 21.11.2019г., като е удостоверено в протокола, че адв. И. е поискал да му се даде възможност да се запознае с докладваните постъпили по делото доказателства, такива са представени и в съдебното заседание, и съдът е предоставил 7- дневен срок за запознаване с писмените доказателства по делото и за излагане на становище с писмена молба с препис за ответника. С „писмени бележки“ от 16.10.2019г. Х. И., чрез представителя си, е взел становище и по представени в съдебното заседание на 10.10.2019г. доказателства, като е подчертал, че те са късно представени, неотнормими са и се цели забавяне на делото поради незначителния остатък за изтърпяване на наказанието, като процесуалните шикани в крайна сметка е посочено, че ще са за сметка на АССГ. Към становището е приложено и удостоверение от ОС – Кърджали, удостоверяващо факта, че на 26.09.2019г. адв. И. се е явил като защитник на подсъдим. На 21.10.2019г. са представени нови писмени бележки. На 21.11.2019г. е завършило разглеждането на делото, като на ответника по искането – Началникът на Софийския затвор е предоставен 14-дневен срок за представяне на писмени бележки. На 21.11.2019г. лицето, подало искането, по което е образувано делото, чрез представителя си, е представило писмени бележки. На 25.11.2019г. са представени „писмени бележки – допълнени“. На 03.12.2019г. писмени бележки са представени и от ответника.

С разпореждане № 9914/18.12.2019г. АССГ е задължил Началника на Затвора гр. София да преустанови незаконосъобразното бездействие и да предостави, съблюдавайки правилата на чл. 65, ал. 6 от Наредба № 2 от 22.03.2010г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода, на Х. Т. И. пратка с медикаменти от 26.06.2019г. в седмодневен срок от получаване на разпореждането; задължил е Началника на Затвора гр. София да осигури на Х. Т. И. необходимите, в случая предписаните му лекарства, в седмодневен срок от получаване на

разпореждането и е отхвърлил искането на Х. Т. И. в останалата му част - за заплащане на метадонова терапия; осъдил е Затвора гр. София да заплати на адв. С. Т. И. (съобразно допуснатата поправка на очевидна фактическа грешка в името на адвоката с определение от 12.10.2021г.) сумата от 500 /петстотин/ лв. адвокатско възнаграждение. За да отхвърли искането в една част, съдът е приел, че лишеният от свобода приема метадон, който му се осигурява, и заплаща не метадона, а таксите за лечение в клиниката, в която се провежда метадоновата терапия. Съобщението до лицето с препис от разпореждането е върнато в цялост с писмо от затвора, в което е посочено, че Х. Т. И. е във временно прекъсване на наказанието от 30.11.2019г. до 21.01.2020г.

На 22.01.2020г., след връчване на преписи от подадени жалби, е образувано дело пред тричленен състав на АССГ - № 748/2020г. - по жалба на Х. Т. И. от 30.12.2019г., допълнена на 31.12.2019г., подадена чрез представителя му по пълномощие, както и по жалба на ответника, подадена на 03.01.2020г., всяка подадена срещу неблагоприятната за всяка от страните част от разпореждането. На 27.01.2020г. пълномощникът на Х. Т. И. е подал „молба – приложена практика на ЕСПЧ“. На 06.02.2020г. АССГ е уведомен от затвора София, че Х. Т. И. е бил освободен на 31.01.2020г. – „УПО“. На 18.02.2020г. адв. И. е подал писмени бележки, на 01.06.2020г. също, както и в деня на съдебното заседание на 05.06.2020г. Разглеждането на делото е било насрочено за 27.03.2020г. Разглеждането на делото е отсрочвано на основание заповеди на председателя на АССГ, решение на ВСС и Закона за извънредното положение (цитиран с това заглавие) и насрочено за 05.06.2020г., когато е приключило разглеждането му. На 11.06.2020г. адв. И. е подал молба, в която са отразени технически грешки в протокола от съдебното заседание. На 17.06.2020г. от името на Х. Т. И., чрез представителя му по пълномощие, са представени „писмени бележки – допълнение“.

С определение № 4671/26.06.2020г. на тричленен състав на АССГ жалбата на Х. Т. И. е отхвърлена, а тази на ответника е оставена без разглеждане като просрочена. На 01.07.2020г. е подадена молба за допълване на съдебния акт в частта за разноските с копие до ИВСС и до СГП. На 02.07.2020г. е подадено искане за тълкуване на определението от 26.06.2020г. с копие до ИВСС, основано на противоречие между изложени мотиви към определението и постановения диспозитив, като е поискано

тълкуване и на конкретно посочени мотиви към определението. На 10.07.2020г. е подадено искане за издаване на препис от делото. С определение № 6742/10.09.2020г. АССГ е отхвърлил искането за тълкуване на постановеното определение и е осъдил Началника на затвора София да заплати на адв. И. адвокатско възнаграждение. На 17.09.2020г. адв. И. е подал молба за поправка на очевидни фактически грешки в определението от 10.09.2020г. – посочено е, че трябва да бъде осъдена ГДИН да заплати разноските (такава молба е адресирана на 16.09.2020г. и по дело № 7895/2019г. за поправка на ОФГ в постановеното от АССГ разпореждане – оставена без уважение с определение от 07.01.2021г.), посочено е още в молбата и, че определението по разноските е окончателно. Поискано е присъждане на адвокатско възнаграждение за производството по поправка на ОФГ. На 01.10.2020г. от адв. И. е подадена молба за поправка на ОФГ в определението от 10.09.2020г. Във връзка с тази молба за поправка на ОФГ, на 09.10.2020г. е подадено от адв. И. изявление, наименовано „Искане за преюдициално запитване до СЕС“, а на 29.10.2020г. е подадена молба за разноски във връзка с преюдициално запитване. С определение № 8776/25.11.2020г. АССГ е оставил без уважение молбата за поправка на ОФГ и за присъждане на разноски, както и тази за отправяне на преюдициално запитване до СЕС по следните въпроси : „Противоречи ли на ПЕС във връзка със свободата на предоставяне на услуги, националната практика, с която адвокатите като упражняващи свободна професия се налага без тяхно съгласие фиксирани цени на техните услуги от държавните съдилища в рамките на ЗПП?“ и „Дали противоречи на ПЕС чл. 8, ал. 3 от Наредбата за минималните адвокатски възнаграждения?“, и за присъждане на адвокатско възнаграждение във връзка с това запитване.

Подадена е и частна жалба на 17.09.2020г., чрез адв. И., срещу определение № 6742/10.09.2020г. в частта му, в която е оставено без уважение искането за допълване на постановеното решение в частта за разноските до пълния размер на възнаграждението по чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА от 500 лв. На 27.11.2020г. е подадена „Частна жалба – писмени бележки“. По образуваното пред ВАС адм. дело № 5534/2021г. с определение № 9019/04.08.2021г. ВАС е оставил без разглеждане частните жалби на Х. Т. И. срещу определение № 6742/10.09.2020г. и определение № 8776/25.11.2020г. и е прекратил производството пред ВАС. Последвали са молби за издаване на изпълнителен

лист, подадени от адв. И. до АССГ.

С влязло в сила на 20.12.2021г. решение № 12314 от 12.11.20г., постановено по в. гр. дело № 6075/19г. от САС, АССГ е осъден да заплати на Х. Т. И. сумата от 10 000 лв., представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди в резултат на продължило 10 месеца административно производство за произнасяне по искане, предявено по реда на чл. 276 - 277 ЗИНЗС, за постановяване на незабавно лечение на заболяванията му от хепатит, тип "В" и тип "С", ведно със законната лихва от 21.05.19г. до окончателното изплащане. Видно и от мотивите към въззивното решение, с определение № 5057 от 05.07.2019г. по адм. д. № 7314/ 2019г. по описа на тричленен състав на АССГ, началникът на затвора в град София е бил задължен да предприеме незабавно действия във връзка с осигуряване на своевременно и адекватно диагностициране и лечение на Хепатит, тип „С“ при съобразяване с указанията, дадени в мотивите на определението, а с определение, постановено на 25.10.2019г., е допусната поправка на очевидна фактическа грешка в горното определение на тричлениния състав на АССГ, като е посочено, че лечението включва и Хепатит, тип „В“. На това решение се е позовал жалбоподателят, чрез представителя си по пълномощие, в писмена защита пред СГС с искане да се отчете кумулативен ефект на липса на лечение.

На основание приетите по-горе фактически положения въз основа и на факти, настъпили след предявяване на иска (чл. 235, ал. 3 ГПК), въззивният съд прави следните правни изводи:

Съгласно чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. За нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност (чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС). Нормата на чл. 276, ал. 1 ЗИНЗС в глава

шеста от закона, наименована Защита срещу изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение (нова - ДВ, бр. 13 от 2017г., в сила от 01.05.2017г.), дава възможност на всеки лишен от свобода да иска прекратяването на действия и бездействия на орган по изпълнение на наказанията или на длъжностно лице, представляващи нарушение на забраната по чл. 3; 2. извършването на действия с цел прекратяване или предотвратяване на нарушение на забраната по чл. 3, като липсата на изрично формулирано в нормативен акт задължение за извършване на фактически действия не е пречка искането по ал. 1 да бъде уважено, за да се прекрати нарушението на чл. 3 (чл. 276, ал. 2 ЗИНЗС). В чл. 277 - 283 ЗИНЗС е регламентиран редът за разглеждане на искането по чл. 276, ал. 1 ЗИНЗС, което поначало се предявява пред съда, а съдът задължава органа по изпълнението на наказанията незабавно да предостави данни за оспорваните действия и бездействия (чл. 277, ал. 1 и 4 ЗИНЗС). Съдът е адресат на задължение да се произнесе с разпореждане – актът, посочен в чл. 280 ЗИНЗС, и когато отхвърли искането, и когато го уважи. Срокът за произнасяне е 14 – дневен от постъпване на искането, в рамките на който може да извърши и проверка на изложеното в искането – съгласно чл. 280, ал. 1 вр. чл. 278 ЗИНЗС. Разглеждането на искането става в открито съдебно заседание, в което е предвидено да участва лицето, подало искането, освен ако то е заявило, че не желае да се яви или явяването му е невъзможно по здравословни или други основателни причини, като неявяването без уважителни причини на началника на затвора или на съответната служба „Изпълнение на наказанията“ или на представител на лицето не е пречка за разглеждане на делото (чл. 279 ЗИНЗС). Предвиден е, в чл. 281 ЗИНЗС, и кратък срок за обжалване на акта на съда – 3 –дневен, като жалбата пред тричленен състав на същия съд се разглежда по реда на глава тринадесета АПК – „Обжалване на определенията и разпорежданията“, не спира изпълнението и постановеното по този ред определение на съда е окончателно.

Съгласно чл. 2б, ал. 1 ЗОДОВ, държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията (ЕКЗПЧОС). Исковете по ал. 1 се разглеждат по реда на ГПК, като съдът взема предвид следните обстоятелства: общата продължителност и

предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора (чл. 26, ал. 2 ЗОДОВ). Съгласно чл. 2, ал. 3 ЗОДОВ, предявяването на иск за обезщетение за вреди по висящо производство не е пречка за предявяване на иск и след приключване на производството. Цитираната норма регламентира в обективното ни право право, предоставено с ЕКЗПЧОС, поради което посочените в нея релевантни критерии за преценката на съда са само примерни и съдът следва да се ръководи от стандартите, установени в практиката на ЕСПЧ. На обезщетяване с иска по чл. 26 ЗОДОВ подлежат всички преки и непосредствени вреди от нарушение на правото на ищеца за разглеждане и решаване на делото, което засяга правната му сфера, като измежду тези вреди не са вреди от порочни съдебни актове. В своите решения ЕСПЧ приема, че е налице оборима презумпция, че всяка неразумна продължителност на производството води до причиняване на неимуществени вреди. Обичайните вреди са свързани с обстоятелството, че за дълъг период от време лицето е поставено в ситуация да изпитва притеснения и безпокойство, накърнено е чувството му за справедливост, страда нуждата от доверие в институциите и сигурността, че те ще си свършат по най-добрия начин работата. Обезщетението, което съдът определя по справедливост съгласно чл. 52 ЗЗД, следва да е достатъчно да репарира вредите, като се отчетат и особеностите на конкретния случай, и то не трябва да бъде източник на неоснователно обогатяване за ищеца, при отчитане и, че самото осъждане има репариращ ефект предвид характера на търпените вреди.

Ръководен от горните принципни положения, въззивният съд намира, че, като се изходи от характера на особеното производство по ЗИНЗС, уредено в защита срещу действия или бездействия, нарушаващи забраната за изтезания, жестоко, нечовешко или унизително отношение на изтърпяващите лишаване от свобода или задържаните под стража, и кратките срокове за разглеждането и приключването на това производство, в конкретния случай действително е налице забавяне при насрочване на делото в съдебно заседание, както поддържа ищецът. Искането е подадено на 28.06.2019г. (петък), своевременно на 01.07.2019г. (понеделник), когато е пояснено и

искането към съда, съдът е задължил органа по изпълнение на наказанието да представи административната преписка, като с прилагането ѝ на 09.07.2019г. не е допуснато необосновано забавяне (арг. чл. 277, ал. 2 ЗИНЗС) от органа, задължен да я представи, съответно от съда да образува дело по искането. Забавяне в производството е допуснато с непроизнасяне по искането за освобождаване от внасяне на държавна такса, което е сторено едва на 08.08.2019г. В срока за отговор на исковата молба, по която е образувано настоящото производство, ответникът не се е позовал на причини за ненасрочване на делото през м.08.2019г. в периода след 08.08.2019г. Обстоятелствата, изтъкнати във въззивната му жалба, не са нови за ответника и са късно изложени в производството (чл. 147 вр. чл. 266, ал. 1 ГПК), поради което въззивният съд не прие като доказателство приложената към въззивната жалба на ответника „Служебна бележка“, удостоверяваща времеви периоди на ползван платен годишен отпуск от докладчика по делото по описа на АССГ. Отделен е въпросът и, че организацията на заседаване в АССГ не може да се възприеме за обективна причина за забавяне на производството, за което законът предвижда разглеждане в срок, по-кратък от 1 месец. Забавяне в производството е допуснато и след като е приключило разглеждане на делото в съдебно заседание на 21.11.2019г., в което е даден срок за представяне на защита, равен на срока, в който съдът дължи произнасяне, довело и до по-късно постановяване на разпореждането на съда след изтичане на срока за представяне на защита. Тази забава принципно е акумулирала и съответна забава в образуване на дело пред тричленен състав на АССГ по жалбите на двете страни, след като преди това е връчен препис от тях за отговор (чл. 232 АПК), при образуването на което иначе не може да се приеме, че е допуснато необосновано дълго забавяне на собствено основание. Те подлежат на разглеждане по реда на глава тринадесета АПК, но в конкретната хипотеза определението от 26.06.2020г. е постановено след провеждане на открито съдебно заседание и с него е констатирана недопустимост на едната от жалбите – тази на ответника, приета за просрочена. С оглед особеностите на разглеждания случай обаче, след като подалят искането за защита по реда на глава шеста ЗИНЗС е бил освободен от затвора на 31.01.2020г., той вече не е легитимиран да търси тази защита. Ето защо, САС не обсъжда самостоятелно в правните си изводи, касаещи основанието на иска за определяне на обезщетение за вреди от неразумна

продължителност на производството и неговия размер, приетите по-горе фактически положения за хронологията на процесуалните действия в производството пред тричленния състав на АССГ и пред ВАС, описани с цел разкриване на цялостна картина на производството, в частност сложността на делото и поведението на участниците в него. За периода след 31.01.2020г., въпреки че производството е останало висящо, не може да се приеме, че делото е от значение за ищеца, който вече не изтърпява наказание лишаване от свобода, поради което и не търпи вреди като посочените по-горе обичайни вреди от непроизнасянето на съда. Случаят не е равностоеен на „недопуснатата защита“, както се поддържа, тъй като при всички положения след посочената дата, когато е освободен, ищецът не е адресат на защитата, предвидена в чл. 276 ЗИНЗС, независимо дали е страна по дело, образувано по реда на чл. 276 и сл. ЗИНЗС. В обобщение на изложеното, САС намира, че с насрочване на делото, след като е било образувано след получаване на административната преписка на 10.07.2019г., едва за 26.09.2019г. и с произнасянето на краен акт на 18.12.2019г. след приключване разглеждане на делото на 21.11.2019г. ответникът не е изпълнил задължението си да разгледа делото в 14-дневен срок. При положение, че самото производство е бързо и е призвано да дава защита срещу нарушения на чл. 3 ЗИНЗС, непроизнасянето по квалифицирани от молителя, чрез представителя му, обезпечителни мерки, с които на практика се иска постигане на същия резултат като този, посочен в искането по чл. 276 ЗИНЗС, не кумулира допълнителни вреди от забавяне на производството. Връчването на разпореждането на съда на 30.12.2019г. - пети работен ден след постановяването му, също не може да се приеме, че представлява действие по неоснователно забавяне разглеждането на производството. За общата висящност на производството по искането по чл. 276 ЗИНЗС пред АССГ за периода 25.07.2019г. (14 дни след образуването му) – 26.09.2019г., в рамките на който САС намира, че е налице необосновано забавяне в разглеждане на делото, както и в периода 21.11.2019г. до 18.12.2019г., ищецът, който не следва да доказва всяко свое негативно изживяване, търпи обичайните вреди като чувство на безпомощност, неудовлетвореност, накърнено чувство за справедливост, притеснения от неразглеждане на делото, касаещо преустановяване на поведение на затворническата администрация, свързано с лечението му при призната ТНР от 80 %, изискващо експедитивно разглеждане. Доводите на ответника по

иска и по въззивната жалба на ищеца за непроведено пълно доказване на търпените вреди в резултат от нарушеното му право на разглеждане и решаване на делото в разумен срок са неоснователни с оглед изясненото погоре, че обичайните вреди се презумират. Въпреки, че исковата молба не се основава на необосновано забавяне на делото за периода 26.09.2019г. – 21.11.2019г., в който производството е било висящо, следва да се отбележи, във връзка с предприетата защита срещу иска от ответника, че при установената ангажираност на представителя по пълномощие на лицето, по чието искане е образувано производството, за първото съдебно заседание, за която представителят е уведомил съда на 24.09.2019г. – първи работен ден след връчването на призовката, не може да се приеме, че отлагането на делото за 10.10.2019г. е по вина на представителя. Наред с това не е изтъкната пречка за изпращането на преписи от документите, представени на 02.10.2019г. преди провеждането на това съдебно заседание на 10.10.2019г. Макар и късно представени (след насроченото първо съдебно заседание) в отговор и на указания на съда при насрочване на делото с оглед извършване на дължимата от него проверка (чл. 278 ЗИНЗС), представянето им с цел изясняване на фактическата обстановка не е преклудирано (както поддържа ищецът), и в случай, че е била дадена възможност на адвоката на лицето да се запознае с тях предварително, само тогава искането на същия за отлагане на делото може да се разглежда като фактор, довел също до забавянето му. Производството по искането по чл. 276 ЗИНЗС не може да се оцени като сложно, което да изисква по-дълго време за проучване с цел правилното му решаване, в частност в конкретния случай това се отнася и за процесното административно дело (в което са събрани само писмени доказателства), въпреки процесуалната активност на представителя на лицето, по чието искане е образувано, подавал множество изявления с допълнения към тях, които изискват прецизно проучване. Това в пълна степен се отнася и за процесуалното поведение на адвоката в настоящото производство. Само за пълнота следва да се отбележи, че и процесуалното поведение на представителя по пълномощие на лицето, по чието искане е образувано делото, подавал неоснователни молби за тълкуване и поправки на ОФГ, за отправяне на преюдициално запитване, за заплащане на адвокатско възнаграждение в производство по поправка на ОФГ и във връзка с преюдициално запитване, е способствало за формално продължилата

висящност на производството по адм. дело № 748/2020г.

За констатираната от въззивния съд неоснователна забава в разглеждането и решаването на делото за период от около 3 месеца, при съобразяване и на диспозитивното начало, - 25.07.2019г. – 26.09.2019г. и 21.11.2019 – 18.12.2019г., за които съдът приема, че ищецът като лишен от свобода е търпял обичайните вреди от бавното правосъдие, на което е основан искът (без да може основанието му да се изменя във въззивното производство), въззивният съд намира, че обезщетение в размер на 500 лв. е справедливо и ще репарира вредите, причинени му от процесния деликт, като и самото констатиране на нарушението има репариращ ефект (чл. 52 ЗЗД), поради което решението в обжалваните части е правилно като резултат. В случая съдът взе предвид и прекъсването на изтърпяването на наказанието, начинаей от 01.10.2019г., за бъде лекуван ищецът, което намалява интензитета на вредите – притеснения и безпокойство - от недадена своевременна защита срещу незаконно бездействие на затворническата администрация да му предаде определена пратка с медикаменти (витамини) и да му осигури предписаните лекарства. От друга страна разпореждането, с което съдът е уважил частично искането, подлежи на незабавно изпълнение след датата на постановяването му. Търсената отговорност за вреди е обективна (не е релевантно наличието или липсата на вина у конкретно длъжностно лице), доводите за умишлена забава в производството са неотносими към основанието на иска и размера на търсеното обезщетение, а и са лишени от фактическа основа, като извод за умишлено забавяне на производството не може да се изведе от начина и сроковете на извършване на процесуалните действия по него. Отделен е въпросът дали съдебната система в страната е организирана по начин, който да гарантира изпълнението на изискванията за разумен срок на продължителност на производствата. За да определи обезщетение в посочения размер, съдът отчете, според практиката на ЕСПЧ, и значението на делото за ищеца, чието разглеждане е продължило прекомерно. В тази връзка, съдът отчете, че реалните условия, при които ищецът е лекуван с поддържаща терапия с метадон като лишен от свобода (при липса на спор, че той е участвал в такава програма) са извън предмета на настоящия спор. С разпореждането на съда е прието, че таксите за лечение с метадон не могат да се възложат в тежест на ответника и е отхвърлено искането, така както е уточнено, само за заплащане на разходите за метадонова терапия. Ето защо,

не може да се приеме в случая, че е налице „липса на лечение“ като тази, установена по приключилото адм. дело № 7314/2019г., и, че „залогът“ от процесното административно дело е толкова важен, колкото този по посоченото дело, по което съдът е сезиран с искане на ищеца за предприемане на действия за диагностициране и лечение на Хепатит, от забава в разглеждането на което му е присъдено обезщетение от 10 000 лв., за която забава вредите са оценени и от самия ищец като много по-тежки. Съдът не дължи произнасяне по довод за „кумулятивен ефект“ за липса на лечение, направен за първи път в писмена защита, тъй като тя само обективира това, което страната е изложила устно пред съда и в нея не могат да се твърдят нови факти и да се правят нови искания. Същото за недопустимост на нови искания се отнася и до писмената защита, представена пред САС с две допълнения към нея. Отделно от това, извън предмета на делото е друго постановено от съдията – докладчик при СГС решение по ЗОДОВ, което е поискано да се коментира, и по което съдът не дължи да се произнася като неотнормено за правилното решаване на настоящия спор.

Така мотивиран, поради съвпадане на крайните правни изводи на въззивния съд с тези на първоинстанционния съд, обжалваното решение следва да се потвърди като правилно като резултат – косвен резултат от решаващата дейност на съда. Както се посочи, критериите на съдията–докладчик, постановил обжалваното решение, за определяне на обезщетения по други дела са извън предмета на спора, поради което не подлежат на анализ в настоящото въззивно производство. Доколкото дейността на въззивния съд е решаваща, а не проверяваща и контролно-отменителна, извън хипотезите на най-тежки пороци като нищожност и недопустимост на обжалвания акт, въззивният съд е длъжен да разгледа материалноправния спор по същество дори и обжалваното съдебно решение да е постановено при наличие на основание за отвод, в това число съгласно обективния подход за преценка на безпристрастността – в случая образувано дело срещу СГС по иск по чл. 26 ЗОДОВ, основан на нарушения на чл. 6 § 1 от Конвенцията, допуснати според ищеца в първоинстанционното производство. При този изход на спора и въпреки неоснователността на въззивната жалба на ищеца няма основание за присъждане на разноси на ответника, който не е бил защитаван в производството от юрисконсулт. На основание чл. 78, ал. 1 ГПК вр. чл. 38, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 ЗА, съразмерно на уважената част от иска и от

въззивния съд, на представителя по пълномощие на ищеца се присъжда адвокатско възнаграждение за безплатна правна помощ във въззивното производство в размер на 52, 50 лв.

Водим от горното, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260352 от 27 януари 2022г. по гр. д. № 526/2020г. на Софийски градски съд, I ГО, 13 състав.

ОСЪЖДА Административен съд - София град да заплати, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК вр. чл. 38, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 ЗА, на адв. С. Т. И. сумата 52, 50 лв. – адвокатско възнаграждение за безплатна правна помощ, оказана във въззивното производство.

Решението може да се обжалва, при условията на чл. 280 ГПК, пред Върховния касационен съд на РБ в едномесечен срок от връчването му.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____